

Струка (назив):		ШУМАРСТВО И ОБРАДА ДРВЕТА		
Занимање (назив):		Шумарски техничар		
Предмет (назив):		МАШИНЕ И АЛАТИ		
Опис (предмета):		Стручно-теоријски предмет		
Модул (наслов):		ОСНОВИ МОТОРИСТИКЕ И ХИДРАУЛИКЕ		
Датум:	2021. година	Шифра:	Редни број:	01
Сврха				
Модул је развијен у сврху стеицања основних знања из области мотористике, принципа рада СУС мотора, дијелова, њихову међусобну повезаност и улогу у склопу, чување и одржавање мотора, да се упознају са основним компонентама хидрауличног и пнеуматског система као и њиховој примјени у шумарству, да схвате значај правилног рада и коришћења истих. Стицање основних знања о погонским материјама.				
Специјални захтјеви / Предуслови				
Познавање градива из предмета: <ul style="list-style-type: none"> - Искоришћавање шума - Шумске комуникације - Техничко цртање				
Циљеви				
Овај модул има циљеве да: <ul style="list-style-type: none"> - ученици стекну основна знања о механизацији која се користи у шумарству - уоче значај примјене механизације - знају дефинисати појам и врсте горива и мазива - науче које су разлике између двотактних и четворотактних мотора - да науче како се правилно рукује са машинама које за погон имају СУС моторе				
Теме				
<div>1. Механизација у шумарству и хортикултури</div> <div>2. Горива и мазива</div> <div>3. СУС мотори</div> <div>4. Хидрауличке течности</div> <div>5. Основи хидраулике</div> <div>6. Основи пнеуматике</div>				
Тема	Исходи учења			Смјернице за наставнике
	Знања	Вјештине	Личне компетенције	
	Ученик је способан да:			

1. Механизација у шумарству и хортикултури	<ul style="list-style-type: none"> - наведе средства рада која су се некада користила у шумарској пракси, - схвати колики је значај примјене механизованих средстава рада у шумарству, - уочи колико су повећани резултати и продуктивност рада у условима примјене механизације - изврши подјелу машина и уређаја који се користе у шумарству, - да зна које се машине користе у производњи, а које у хортикултури, - наведе конкретне послове и радне задатке који су олакшани примјеном механизације, - да схвати значај стицања знања из мотористике, - да познаје конструктивна својстава машина, њихове техничке карактеристике, услове примјене, начине рада и потребно знање за рад, - да зна користити личну заштитну опрему. 	<ul style="list-style-type: none"> - разликује средства за рад по намјени - припреми средства за рад - дневним прегледом утврди исправност машина, прије почетка рада - рукује машинама и уређајима који се користе у шумаеској пракси - чисти, пере и подмазује - отклони застоје у раду из техничких разлога - отклања мање кварове - мијења потрошне дијелове на лицу мјеста - пријави озбиљније кварове надлежном руководиоцу - користи средства рада и њихове капацитете - смјести машине и опасне материје у складу са прописима - управља машинама и средствима рада. 	<ul style="list-style-type: none"> - предузима мјере за безбједан рад у складу са прописима, - показује еколошку свијест и значај очувања животне средине, - показује велику одговорност према природним ресурсима, - води евиденцију радних сати - прати и води евиденцију утрошка погонских материја - евидентира утрошак материја за редовно одржавање машина - у случају просипања штетних материја на тло изврши чишћење у складу са ФСЦ стандардима - прихвата специфичне услове рада на отвореном, у шуми, - савјесно, одговорно, уредно и правовремено обавља повјерене послове, - ефикасно планира и организује вријеме за припрему и извршавање радних задатака, - испољи позитиван однос 	<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - истаћи значај техничког напретка у шумарству, - образложити предности примјене механизованих средстава рада у шумарству и хортикултури - објаснити хуманизацију рада примјеном нових средстава за рад, - дефинисати утицај средстава за рад на здравље радника, - образложити ефикасност примјене механизације, - објаснити лакоћу обављања послова и радних задатака примјеном механизованих средстава рада, - упоредити трошкове и резултате рада прије и након увођења механизације у шумарску праксу , - упоредити висину зараде радника, некада и сада,
---	---	--	--	--

2. Горива и мазива	<ul style="list-style-type: none"> - јасно дефинише појам горива, уопште, - наброји све могуће врсте горива и њихова својства, - дефинише изворе и мјеста из којих се добијају горива, - познаје састав горива, - наброји сагориве и несагориве елементе и њихов утицај на околину. - дефинише својства горива, - изврши подјелу горива према поријеклу, постанку, агрегатном стању и постојаности на топлоти, - раздвоји чврста од течних горива, - познаје поступак фракционе дестилације, - дефинише октански и цетански број, - јасно дефинише појам мазива и њихову примјену - познаје улогу и намјену мазива, - познаје међународну класификацију мазива, - дефинише својства мазива, - на машинама познаје мјеста примјене мазива 	<ul style="list-style-type: none"> - уреди и направи објекте за смјештај горива и мазива на радилишту, - обиљежи објекте и постави знаке упозорења, - изврши смјештај горива и мазива у складу са прописима, - води евиденцију утрошка материјала (горива и мазива), - рукује опасним материјама складно прописима и упутствима, - води рачуна о свом животу и здрављу те животу и здрављу других радника и особа које посјећују радилиште 	<p>према значају спровођења прописа и стандарда који су важни за његов рад,</p> <ul style="list-style-type: none"> - испољи љубазност, комуникативност, ненаметљивост и флексибилност у односу према сарадницима, - одговорно рјешава проблеме у раду, прилагођава се промјенама у раду и изражава спремност на тимски рад, - испољи позитиван однос према професионално - етичким нормама и вриједностима, - испољи иницијативу и предузимљивост, - испољава способност самосталног рјешавања проблема и самосталност у раду, - води рачуна о животу и здрављу, како свом тако и осталих учесника у процесу производње. 	<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - указати на значај примјене мјера заштите приликом рада са опасним материјама, - објаснити начин снимања потрошње горива и значај оптималног утрошка горива и мазива, - израчунати норме утрошка горива и мазива - објаснити начин коришћења норматива горива и мазива употребом таблица утрошка погонских материја, - дефинисати начин поступања у случају избијања пожара, - демонстрирати употребу средстава и опреме за гашење пожара - објасниту пружање прве помоћи повријеђеном, - обучити раднике за рад са средствима везе.
---------------------------	---	--	--	---

3. СУС мотори	<ul style="list-style-type: none"> - дефинише и разликује појам машине и мотора, - изврши подјелу машина према намјени, - наброји главне саставне дијелове мотора, - разликује бензинске од дизел мотора - објасни принцип рада двотактног и четвортактног мотора, - дефинише област примјене бензинских односно дизел мотора, - објасни уређаје за стартовање (паљење) мотора, - објасни принцип претварања топлотне енергије у механичку и склопове у којима и преко којих се тај процес одвија, - образложи значај и начине хлађења мотора, - објасни механизме за управљање, кретање и заустављање радне машине, 	<ul style="list-style-type: none"> - наброји радне машине које се користе у шумарству, - дефинише машине према намјени, - разликује принцип рада бензинског од принципа рада дизел мотора, - стартује мотор у случају кvara уређаја за паљење, - познаје врсте течности за хлађење мотора, - управља и рукује радним машинама, - изврши припрему средства за рад, - утврди исправност средстава за рад визуелним прегледом, - преконтролише систем за управљање и кочење на радним средствима, - чисти, пере и подмазује средтва рада, учествује у вршењу редовног сервисирања, - пријави веће неисправности непосредном руководиоцу 	<ul style="list-style-type: none"> - изражава позитиван став према важности техничке и функционалне исправности опреме и средстава рада - прихвата специфичне услове живота и рада у шуми - показује склоност за иницијативу - показује осјећај уредности и прецизности - развија способност организовања и сарадње у групи - показује презентацијске вјештине 	<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - путем видео записа приказати принцип рада СУС мотора, - на моделима и макетама показати главне саставне дијелове, - показати блок мотора, цилиндар, клип, клипњачу, радилицу, брегасту осовину, картер, уљну пимпу, свјећицу, гријаче, клацкалице, карбуратор, бош пумпу, преносни механизам, уређај за стартовање, уређај за хлађење, - организовати посјету предузећу које у свом саставу има механичку радионицу - уз помоћ механичара практично приказати склопове СУС мотора - истаћи значај редовног сервисирања и одржавања мотора
----------------------	--	---	--	---

4. Хидрауличке течности	<ul style="list-style-type: none"> - наведе радне течности које се користе у хидрауличким системима - објасни врсте кретања течности - дефинише врсте притисака који владају у хидраулици - наведе уређаје за мјерење притиска течности - објасни уређаје за мјерење протока - дефинише хидраулички удар - образложи кавитацију и вискозност 	<ul style="list-style-type: none"> - правилно изврши избор радних течности - смјести опасне радне материје на радилишту у складу са прописима - изабере мјесто за складиштење радних течности - води евиденцију утрошка горива и мазива - користи уређаје за мјерење притиска и протока - рукује опасним материјама приликом употребе сходно прописима и упутствима - води рачуна о свом животу и здрављу те животу и здрављу других радника и особа на раду 	<ul style="list-style-type: none"> - предузима мјере за безбједан рад у складу са прописима - преузима одговорност за свој рад - показује еколошку свијест и склоност ка природи, а нарочито шуми - показује одговорност за природне ресурсе - показује осјећај уредности приликом употребе радних течности - изражава свијест о потреби адекватне заштите и употребе заштитне опреме - разматра заштиту здравља људи и животне средине у складу са хигијенским, техничким и противпожарним мјерама 	<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - објаснити принцип рада хидрауличног система и кретање течности кроз систем - за демонстрацију користити разне шеме, слике, проспекте, паное и модле - навести подјелу и примјену хидраулике - објаснити физичка својства течности - дефинисати врсте притисака и уређаја за мјерење притиска и протока - образложити важност чистоће радних течности за беспријекоран рад хидрауличног система - објаснити којим радњама и мјерама се спречава појава кварова на хидрауличком систему а који су проузроковани нечистоћом радних течности
--------------------------------	---	---	--	---

5. Основи хидраулике	<ul style="list-style-type: none"> - дефинише шта се подразумијева под хидрауличким системом - наведе компоненте хидрауличког система - наброји врсте пумпи у хидрауличком систему - разликује разводнике и вентиле - дефинише врсте хидрауличких мотора - наведе који су везивни елементи у хидрауличком систему - познаје улогу филтера и заптивки 	<ul style="list-style-type: none"> - користи средства рада и њихове капацитете - утврди исправност средстава рада визуелним прегледом - прегледа исправност спојева на везивним компонентама хидрауличког система - чисти и одржава хидраулички систем - благовремено пријави кварове на систему, непосредном руководиоцу - води евиденцију утрошка радних течности - хијерархијски комуницира у оквиру пословног субјекта 	<ul style="list-style-type: none"> - предузме мјере за безбједан рад у складу са прописима - ради самостално и у тиму - преузима одговорност за свој рад - изражава позитиван став према важности техничке и функционалне исправности средстава за рад - показује еколошку свијест и склоност ка природи, а нарочито шуми и водама - прихвата специфичне услове живота и рада у шуми - показује одговорност за природне ресурсе - утврди исправност средстава рада и опреме визуелним прегледом - пријави веће неправилности и кварове непосредном руководиоцу 	<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - објаснити принцип рада хидрауличког система, претварање механичке енергије у енергију радне течности (хидрауличку енергију) и поновно враћање на механичку енергију са којом се врши механички рад - објаснити предности и недостатке хидрауличког система - објаснити функционалне шеме хидрауличких система - објаснити начин одржавања хидрауличког система: контрола нивоа, допуна и замјена радне течности, спречавање доласка нечистоћа, провјера задржаности радне течности, контрола и замјена филтерских елемената, вентила сигурности и сл.
-----------------------------	---	---	---	---

6. Основи пнеуматике	<ul style="list-style-type: none"> - дефинише шта се подразумева под пнеуматским системом - наведе подјелу и примјену пнеуматике - познаје физичка својства гасова - познаје и наброји компоненте пнеуматског система: компресори, разводници, вентили, пнеуматски мотори, везивни елементи - дефинише начин одржавања пнеуматских система 	<ul style="list-style-type: none"> - користи средства рада и њихове капацитете - утврди исправност средстава рада визуелним прегледом - прегледа исправност спојева на везивним компонентама пнеуматског система - чисти и одржава пнеуматски систем - благовремено пријави кварове на систему, непосредном руководиоцу - хијерархијски комуницира у оквиру пословног субјекта 	<ul style="list-style-type: none"> - предузме мјере за безбједан рад у складу са прописима - ради самостално и у тиму - преузима одговорност за свој рад - изражава позитиван став према важности техничке и функционалне исправности средстава за рад - показује еколошку свијест и склоност ка природи, а нарочито шуми и водама - прихвата специфичне услове живота и рада у шуми - показује одговорност за природне ресурсе - утврди исправност средстава рада и опреме визуелним прегледом - пријави веће неправилности и кварове непосредном руководиоцу 	<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - објаснити принцип рада пнеуматског система, претварање механичке енергије у пнеуматску енергију и поновно враћање на механичку енергију са којом се врши механички рад - дефинисати предности и недостатке пнеуматског система - истаћи значај правилног одржавања пнеуматских компонената и система чиме се смањује појава изненадних кварова - објаснити начин чишћења, прања, подмазивања и замјене компонената, планске и интервентне поправке и сл.
-----------------------------	---	--	---	--

Интеграција
<ul style="list-style-type: none"> - Техничко цртање - Практична настава - Шумске комуникације - Искоришћвање шума
Извори
<ul style="list-style-type: none"> - Уџбеник одобрен од стране Министарства просвјете и културе Републике Српске - Друга стручна и теоријска литература - Готови припремљени цртежи и шеме - Сајамски каталози и проспекти - Презентације
Оцјењивање
Оцјењивање се врши у складу са Законом о средњем образовању и васпитању и Правилником о оцјењивању ученика у настави и полагању испита у средњој школи. О техникама и критеријима оцјењивања ученике треба упознати на почетку изучавања модула.

Струка (назив):	ШУМАРСТВО И ОБАРДА ДРВЕТА		
Занимање (назив):	Шумарски техничар		
Предмет (назив):	МАШИНЕ И АЛАТИ		
Опис (предмета):	Стручно-теоријски предмет		
Модул (наслов):	ШУМСКА МЕХАНИЗАЦИЈА I		
Датум:	2021. година	Шифра:	Редни број: 02
Сврха	Модул је развијен са циљем стицања основних знања потребних за руковање и одржавање механизованих средстава рада која се користе у шумарској пракси у смислу принципа рада, техничких карактеристика и могућности у различитим условима коришћења		
Специјални захтјеви / Предуслови	Познавање градива из предмета: <ul style="list-style-type: none"> - Искоришћавање шума - Шумске комуникације - Техничко цртање - Педологија 		
Циљеви	Овај модул има циљеве да: <ul style="list-style-type: none"> - ученике упозна са уређајима за сјечу и израду шумских дрвних сортимената - познају ручни алат који се користи при сјечи стабала - професионално обављају постављене радне задатке - познају технолошке захтјеве машина и уређаја намјењених за одређене радове - правилно користе и одржавају машине и уређаје са становишта рационализације - стекну радне навике и развију одговоран и стваралачки однос према средствима за рад - схвате значај правилне примјене и редовног коришћења опреме и средстава заштите на раду на сваком радном мјесту 		
Теме	<ol style="list-style-type: none"> 1. Машине и алати за сјечу и израду ШДС 2. Моторне тестере 3. Машине у фази примицања и привлачења ШДС 4. Заштита на раду 		
Тема	Исходи учења	Смјернице за наставнике	

	Знања	Вјештине	Личне компетенције	
	Ученик је способан да:			
1. Машине и алати за сјечу и израду шумских сортимената	<ul style="list-style-type: none"> - опише ручни алат који се користи при сјечи и изради ШДС - наброји машине и уређаје који се користе при сјечи и изради ШДС - рукује ручним алатом, машинама и уређајима - се упозна и опише механизована средства рада за цијепање дрвета - опише сложене, машине којима се обавља сјеча и израда ШДС - препозна прикључна оруђа која се монтирају на моторну тестеру, а користе се у хортикултури и при њези шума	<ul style="list-style-type: none"> - служи се технологијом при извођењу радова - користи средства за рад и њихове капацитете - утврди исправност средстава за рад - чисти и подмазује средства за рад - оштри радне дијелове средстава за рад - отклања ситније кварове и мијења потрошне дијелове - пријави веће кварове непосредном руководиоцу - прати норматив утрошка горива и мазива - води евиденцију радних сати - правилно изводи радне операције у складу са стандардом - хијерархијски комуницира у оквиру пословног субјекта - води рачуна о животу и здрављу, како свом тако и других радника у непосредном окружењу	<ul style="list-style-type: none"> - предузима мјере за безбједан рад у складу са прописима - савјесно, одговорно, уредно и правовремено обавља повјерене послове, - ефикасно планира и организује вријеме, - испољи позитиван однос према значају спровођења прописа и стандарда који су важни за његов рад, - исказује еколошку свијест и позитиван однос према природи - прихвата специфичности живота и рада у шуми и исказује одговорност за природне ресурсе - одговорно рјешава проблеме у раду, прилагођава се промјенама у раду и изражава спремност на тимски рад, - испољи позитиван однос према професионално - етичким нормама и вриједностима, - испољи иницијативу и предузимљивост, - даје утисак одлучне особе спремне за разумијевање сложених технолошких структура и система - показује способност самосталног рјешавања проблема и самосталност у	<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - демонстрирати рад са ручним алатом и доступним механизованим средствима за рад у школском дворишту или директно у природи - помоћу цртежа, шема и сајамских проспеката, наставних филмова, и конкретно на опреми у кабинету и школском дворишту, приказати ручни алат и машине за сјечу и израду ШДС - објаснити коришћење алата и машина на безбједан и сигуран начин - демонстрирати оштрење радних дијелова средстава за рад, ручно и машински (видео туторијал) - истаћи значај примјене личних заштитних средстава и опреме
2. Моторне тестере	<ul style="list-style-type: none"> - објасни принцип рада моторне тестере - наброји главне дијелове моторне тестере	<ul style="list-style-type: none"> - изабере адекватну моторну тестеру за различите радове (редовна сјеча, прореде		<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - показати и објаснити главне дијелове моторне тестере - предочити ђацима ручни алат

	<ul style="list-style-type: none"> - на шеми покаже главне дијелове - из приручне кутије извади и покаже главне дијелове МТ - дефинише врсте и типове моторних тестера - припреми за рад МТ - стартује моторну тестеру (у хладном и топлом стању) - познаје технике рада са моторном тестером - наоштри и замијени ланац, свјећицу, прекује прекинути ланац - наброји прикључне уређаје за моторну тестеру 	<ul style="list-style-type: none"> - и хортикултура) - користи средства рада и њихове капацитете - визуелно прегледа и припреми средство за рад - прегледа исправност кочнице ланца - припреми мјешавину погонског горива - отклони мање сложене кварове - замијени потрошне дијелове - предупреди појаву озбиљнијег квара - правилним руковањем обезбиједи дужи вијек трајања средства за рад - сарађује и комуницира са надређеним и другим радницима у оквиру пословног субјекта - исказује спремност за тимски рад - води рачуна о животу и здрављу, како свом тако и других радника у непосредном окружењу 	<ul style="list-style-type: none"> - раду - изграђује свијест о значају употребе и коришћења професионалне заштитне опреме намијењене за рад са моторном тестером и механизованим средствима рада у фази примицања и привлачења ШДС - води рачуна о заштити животне средине - показује осјећај прецизности - преузима одговорност за свој рад - исказује одговорност за природне ресурсе 	<p>који се користи приликом рада са моторном тестером и демонстрирати његову примјену</p> <ul style="list-style-type: none"> - демонстрирати замјену ланца, прекивање и затезање ланца - објаснити правилно оштрење ланца - показати на који начин се обавља штеловање празног хода - на МТ објаснити штеловање количине уља за подмазивање ланца - демонстрирати испараван начин стартовања моторне тестере - демонстрирати ергономски положај радника сјекача прилоком рада са моторном тестером - путем видео материјала приказати значај ношења заштитне опреме (заштитног шлема и панталона) - уз коришћење видео материјала показати последице неправилног рада и руковања са МТ
3. Машине за примицање и привлачење дрвета	<ul style="list-style-type: none"> - јасно дефинише фазу примицања и привлачења ШДС од пања до стоваришта на камионском путу - познаје средства рада у њихове капацитете 	<ul style="list-style-type: none"> - служи се технички савременим средствима у раду - користи средства рада и њихове капацитете - утврди исправност 		<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - објаснити техничке могућности и карактеристике лаког преносног витла - дефинисати техничке могућности и примјену витла монтираног на моторну

	<ul style="list-style-type: none"> - опише средства за рад на примицању и привлачењу - разликује средства рада за примицање од средстава за привлачење ШДС - користи прописану личну заштитну опрему - наброји врсте механизованих средстава за рад у фази примицања и привлачења - наброји главне дијелове зглобног трактора, жичаре и витла - познаје могућности лаког преносног витла и његову употребу у фази примицања ШДС 	<ul style="list-style-type: none"> - и изврши припрему средстава за рад - визуелним прегледом уочи евентуалне кварове - редовно одржава и сервисира радне машине - у сјечини проналази предмет рада, исти копча чокер омчама и качи на главну сајлу - примиче и привлачи ШДС просјекама и по шумским тракторским влакама - монтира ланце на погонске точкове - благовремено пријави веће кварове непосредном руководиоцу - испољава спремност за тимски рад - сарађује и комуницира са сарадницима у тиму - води рачуна о животу и здрављу, како свом тако и других радника у 	<ul style="list-style-type: none"> - предузима мјере за безбједан рад у складу са прописима - савјесно, одговорно, уредно и правовремено обавља повјерене послове, - ефикасно планира и организује вријеме, - испољи позитиван однос према значају спровођења прописа и стандарда који су важни за његов рад, - исказује еколошку свијест и позитиван однос према природи - прихвата специфичности живота и рада у шуми и исказује одговорност за природне ресурсе - одговорно рјешава проблеме у раду, прилагођава се промјенама у раду и изражава спремност на тимски рад, - испољи позитиван однос према професионално - етичким нормама и вриједностима, - испољи иницијативу и предузимљивост, 	<ul style="list-style-type: none"> - тестеру образложити техничке могућности зглобних трактора оремљених са витлом - уз коришћење видео материјала објаснит техничке могућности жичано-ужетних направа - појаснити рентабилност и економичност примјене жичано-ужетних направа - истаћи значај благовременог излачења ШДС из сјечине - путем видео презентација, наставних филмова и промотивног материјала показати ученицима изглед механизације за примицање и привлачење ШДС - организовати посјету локалном шумском газдинству и на лицу мјеста објаснити технику рада витла, зглобног трактора и жичаре
--	---	---	--	---

		непосредном окружењу	<ul style="list-style-type: none"> - даје утисак одлучне особе спремне за разумијевање сложених технолошких структура и система - показује способност самосталног рјешавања проблема и самосталност у раду - изграђује свијест о значају употребе и коришћења професионалне заштитне опреме намијењене за рад са моторном тестером и механизованим средствима рада у фази примицања и привлачења ШДС - води рачуна о заштити животне средине - показује осјећај прецизности - преузима одговорност за свој рад 	
4. Заштита на раду	<ul style="list-style-type: none"> - дефинише значај примјене одговарајућих мјера заштите на раду - објасни и наброји мјере сигурности на раду при обарању стабала и изради шумских сортимената - дефинише мјере заштите од буке, вибрација и штетних издувних гасова - пиокаже и користи лична заштитна средства која се користе у шумарској пракси - познаје прописе и мјере при обарању стабала и поступке за сигуран рад - познаје закон о раду и закон о заштити на раду 	<ul style="list-style-type: none"> - познаје различите врсте заштитне опреме и примјену исте у појединим фазама рада - користи заштитну опрему на прописани начин - редовно одржава чистом и уредном заштитну опрему - 	<ul style="list-style-type: none"> - даје утисак одлучне особе спремне за разумијевање сложених технолошких структура и система - показује способност самосталног рјешавања проблема и самосталност у раду - изграђује свијест о значају употребе и коришћења професионалне заштитне опреме намијењене за рад са моторном тестером и механизованим средствима рада у фази примицања и привлачења ШДС - води рачуна о заштити животне средине - показује осјећај прецизности - преузима одговорност за свој рад 	<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - објаснити функцију и значај сваког дијела заштитне опреме - посебно истаћи значај коришћења заштитне опреме у фази сјече и израде и привлачењу ШДС - путем видео записа, фотографија и сајамског материјала демонстрирати и приказати начин коришћења заштитне опреме - на исти начин приказати повреде на раду, њихову тежину и озбиљност са коришћењем и без коришћења заштитне опреме

Интеграција

- Искоришћавање шума
- Шумске комуникације
- Техничко цртање
- Педологија

Извори

- Уџбеник одобрен од стране Министарства просвјете и културе Републике Српске
- Друга стручна и теоријска литература
- Готове израђене скице и модели
- Различите видео презентације и туторијали са интернета
- Сајамски проспекти и видео материјали

Оцјењивање

Оцјењивање се врши у складу са Законом о средњем образовању и васпитању и Правилником о оцјењивању ученика у настави и полагању испита у средњој школи. О техникама и критеријима оцјењивања ученике треба упознати на почетку изучавања модула.